

pagina 2

- Evolu'Terre 2003: de eerste van een reeks

pagina 3

- DuurzaME SAMenwerking

pagina 4

- Een eigen kijk op bodemerosie
- Erosiebestrijding op voorbeeldbedrijf

Werk maken van

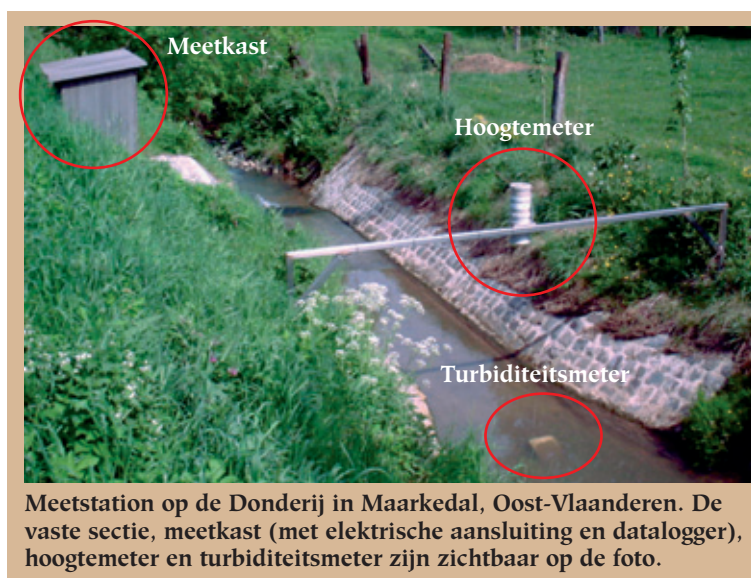
Erosiebestrijding

Sedimentmetingen in kleine stroomgebieden: meten is weten

Er is een grote nood aan water- en sedimentafvoermetingen in kleine stroomgebieden in Vlaanderen. Met het sedimentmeetnet op de onbevaarbare waterlopen van de afdeling Water worden sedimentexporten begroot voor stroomgebieden vanaf enkele honderden ha. Een eerste meetstation voor de allerkleinste stroomgebieden is in de maak.

Voor rivierbeheerders neemt het belang van de slibproblematiek elk jaar toe. Vele miljoenen euro's worden elk jaar uitgegeven aan het uitbaggeren van waterwegen en het verwerken van het slib. Een groot aandeel van de slibaanvoer naar het Schelde-estuarium is afkomstig van landerosie. Het merendeel van de landerosie gebeurt in de stroomopwaartse, hellende gebieden.

Er zijn echter weinig bruikbare meetgegevens om de water- en sedimentafvoer in de kleinere stroomgebieden in Vlaanderen te begroten. De afdeling Water, beheerder van de eerste categorie onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen, begon in 1999 met de uitbouw van een sedimentmeetnet, voor stroomgebieden vanaf enkele honderden ha. Sedimentexporten uit deze stroomgebieden worden gemeten, waardoor erosiewerende maatregelen op grotere schaal geëvalueerd kunnen worden.

Meetstation op de Donderij in Maarkedal, Oost-Vlaanderen. De vaste sectie, meetkast (met elektrische aansluiting en datalogger), hoogtemeter en turbiditeitsmeter zijn zichtbaar op de foto.

Een volgende stap is de sedimentdebieten als input gebruiken voor modellen voor de begroting van sedimentexporten in een willekeurig stroomgebied. De verkregen inzichten in sedimenttransport moeten het ontwerp van erosiebestrijdingsmaatregelen ondersteunen en uiteindelijk resulteren in een

vermindering van de kosten voor de ruiming van slib in waterlopen.

De allerkleinste stroomgebieden, van enkele tot enkele tientallen ha, worden niet bemeten door dit meetnet. Het lijkt wenselijk om, met het oog op de dimensionering van kleinschalige ingrepen, ook voor die stroomgebiedsgrootte de afvoer van water en sediment te meten. Tot vandaag gebruikt men immers noodgedwongen gegevens uit veel grotere, buitenlandse stroomgebieden, of gegevens met vreemde (= niet voorkomend in Vlaanderen) bodems op veel kleinere schaal (tientallen m²).

Sedimentmeetnet op de onbevaarbare waterlopen

Vanaf de aanvang van het project zijn een aantal proefprojecten opgestart in Zuid-Oost-Vlaanderen, voornamelijk in de stroomgebieden van de Maarkebeek en de Zwalm. Acht

meetstations zijn er ondertussen uitgerust om naast hydrologische en meteorologische metingen eveneens continue sedimentmetingen uit te voeren. De stroomgebiedsoppervlakten van de huidige meetstations variëren tussen 200 en 5.000 ha. De infrastructuur van een meetstation bestaat uit een meetgoot of vaste sectie, een elektrische installatie (met netaansluiting), een datalogger, een monsternametoestel, een hoogtemeter, een snelheidsmeter en minstens één type turbiditeitsmeter.

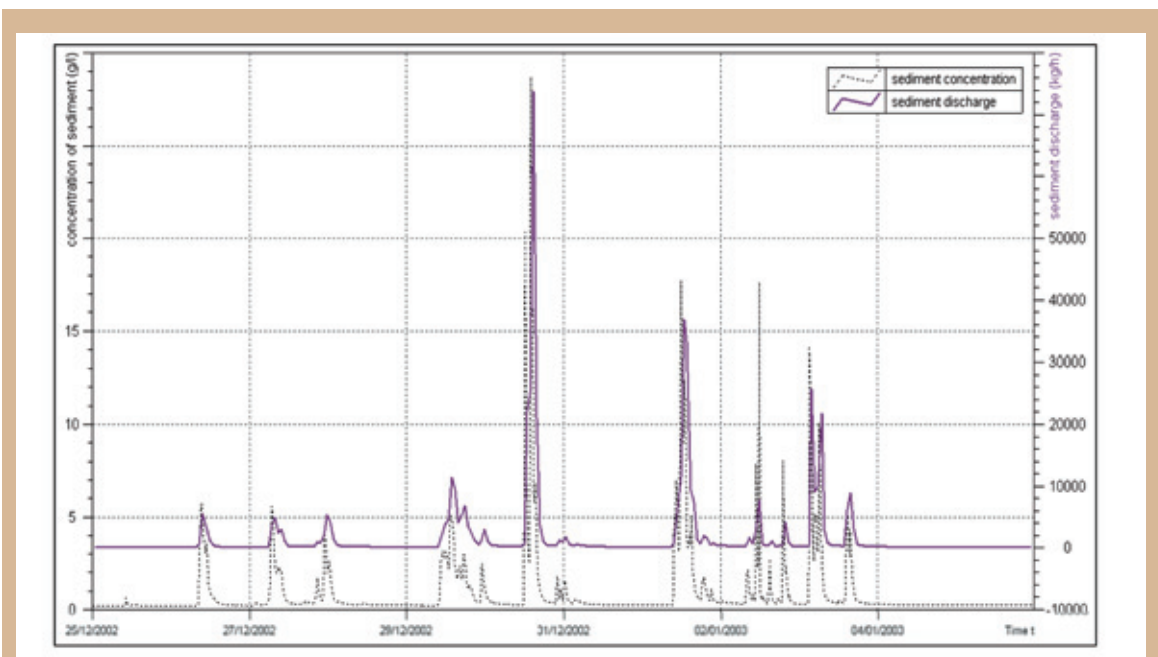
De afdeling Water wenst een meetnet op de onbevaarbare waterlopen over geheel sedimentgevoelig Vlaanderen uit te bouwen. Momenteel worden 10 bijkomende meetstations geplaatst in de provincies Limburg en Vlaams-Brabant, in het zuidelijk Demerbekken. In een volgende fase worden meetstations voorzien in de stroomgebieden van de Zuunbeek en de Bellebeek in het Dijle- en Denderbekken.

Sedimentconcentratie meten met behulp van turbiditeit

Behalve het waterdebiet wordt op elk station ook de sedimentconcentratie gemeten. Kent men het waterdebiet en de sedimentconcentratie, dan is ook het sedimentdebiet in de waterloop gekend. Het leeuwenaandeel van het sediment dat in de waterlopen van de hellende gebieden wordt getransporteerd is in suspensie. Sediment in suspensie continu meten is mogelijk met behulp van een turbiditeitsmeter ('helderheids'meter). Zwevende deeltjes, zoals klei, silt, (an)organisch materiaal en micro-organismen in het water bepalen de helderheid. Zo kunnen sedimentconcentraties tot ruim 50 g/l worden gemeten.

Knelpuntgebieden en aandachtszones

Voor wie betrokken is bij de opmaak van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan klinken die begrippen reeds bekend in de oren. De 'Code van goede praktijk' beschrijft de principes voor de afbakening van de knelpuntgebieden, op basis van de historische analyse en de omgevingsanalyse. Binnen de knelpuntgebieden moeten extra gegevens verzameld en geanalyseerd worden, die de erosiebestrijdingsmaatregelen mee onderbouwen. Omwille van de talrijke vragen over de concrete aanpak en voorstellingswijze hebben we een aantal aanbevelingen op papier gezet. De bedoeling is de filosofie van de Code daadwerkelijk in het plan tot uiting te laten komen. Je vindt de extra richtlijnen op het webadres

Sedimentreeks afgeleid uit turbiditeitswaarden voor het meetstation te Etikhove, tijdens de hoogwaterperiode van 25/12/2002 tot 05/01/2003. Behalve de sedimentconcentratie (g/l) wordt ook het sedimentdebiet (kg/uur) weergegeven.

Praktijkvoorbeeld

In de figuur worden de sedimentconcentraties en -debieten weergegeven voor het meetstation te Etikhove (281 ha), tijdens de hoogwaterperiode van 25/12/2002 tot 05/01/2003. De maximale concentratie bedroeg 29 g/l, het maximum sedimentdebiet was 74 ton/uur (bij een debiet van 1,2 m³/s). Gedurende de beschouwde periode is ongeveer 500 ton sediment in de waterloop getransporteerd. De regionale bodemerosiekaart van Vlaanderen geeft aan dat in het stroomgebied van de Maarkebeek 8,8 ton/ha jaar wordt geërodeerd. Veronderstelt men dat 25 % van de erosie op perceelsniveau in de waterloop terecht komt (Sediment Delivery Ratio: 0,25), dan draagt het gemiddeld jaarlijks sedimenttransport 618 ton voor het stroomgebied van het meetstation te Etikhove. Het sedimenttransport tijdens de oudejaarsperiode van 2002 voor het

meetstation te Etikhove bedraagt bijgevolg ruim 80 % van het gemiddelde jaarlijkse sedimenttransport. Algemeen wordt aangenomen dat de meer uitendelijke hoogwatergolven een zeer belangrijke bijdrage leveren aan het totale sedimenttransport. De metingen van oudejaar 2002 bevestigden die stelling. Uiteindelijk zullen ook de jaarlijkse sedimenttransporten met deze meetstations worden begroot. Momenteel zijn de meetreeksen maximaal 1,5 jaar lang, maar de reeksen groeien elke dag aan.

Kleinste stroomgebieden

Gelijkaardige meetstations kunnen voorzien worden in de kleinste stroomgebieden. Afdeling Land en het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek van de provincie Oost-Vlaanderen treffen voorbereidingen om een gelijkaardig meetstation te voorzien ter hoogte van een erosieknelpunt in Maarkebeek. De stroomgebiedsgrootte bedraagt ongeveer 10 ha. Erosieerende maatregelen die in dit stroomgebied worden toegepast kunnen op die manier continu geëvalueerd worden.

Inlichtingen :

Thomas Van Hoestenbergh, e-mail: thomas.van.hoestenbergh@instnat.be en Pieter Cabus, e-mail: pieter.cabus@instnat.be
Onderzoeksgroep Landelijk Waterbeheer, Instituut voor Natuurbehoud, Burg. Van Gansberghelaan 115, 9820 Merelbeke, tel. 09-272 28 08, fax 09-272 28 01.

Subsidies erosiebestrijdingsmaatregelen

Na de eindejaarsrush voor de definitieve subsidieaanvragen in 2003 kijken we uit naar het investeringsprogramma 2004. Ook de deadline voor het IP 2005 komt er snel aan.

Het programma 2003 werd opgemaakt met een miniem kredietsaldo van 2002. Er was samen 1,9 miljoen euro beschikbaar. Van de 45 principeaanvragen kwamen er 11 in het reserveprogramma terecht. In de praktijk bleek de planning niet haalbaar. Uiteindelijk werden 28 projecten, waarvan vijf uit het reserveprogramma, gesubsidieerd voor een totaal subsidiebedrag van 1,5 miljoen euro. Positief nieuws is dat het krediet saldo overgedragen wordt naar 2004. De overgedragen projecten worden wel opnieuw volgens prioriteit gerangschikt.

Het IP 2004 belooft een topser te worden: niet minder dan 75 principeaanvragen dingen mee voor een plaats in het basis- of reserveprogramma. De Vlaamse regering trok dan ook extra middelen uit voor erosiebestrijding. De begroting 2004 steeg tot 2,4 miljoen euro. Samen met de overdracht van 2003, is dus 2,8 miljoen euro beschikbaar. De opmaak van het IP 2004 is in de laatste rechte lijn. Er is enig extra werk om de - al dan niet aangepaste - overgedragen projecten van het IP 2003 in te passen. De goedkeuring wordt verwacht rond de verschijningsdatum van deze krant.

Last but not least nog een woordje over het investeringsprogramma 2005. De deadline voor het indienen van een principeaanvraag is **31 mei 2004**. Vergeet ook niet dat vanaf **1 januari 2005** enkel subsidies worden verleend voor werken in uitvoering van een goedgekeurd erosiebestrijdingsplan. Die verplichting geldt nog niet op het moment van het indienen van de principeaanvraag. Het IP 2005 kan projecten opnemen onder voorbehoud. Er rest dan nog ruim een jaar om de goedkeuring te verkrijgen van een gemeentelijke erosiebestrijdingsplan dat de werken in kwestie omvat.

DuurzaME SAMenwerking

Begin 2003 startte het 3-jarige Interreg-IIIa-project MESAM, gefinancierd door de Europese Gemeenschap, Vlaanderen en de provincies West- en Oost-Vlaanderen. Het doel van dit project is de bodemerosie grensoverschrijdend (met Wallonië en Noord-Frankrijk) te bestrijden. Samen met bereidwillige landbouwers en het VTI Poperinge afdeling Land- en Tuinbouw legde het Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu (PROCLAM) verschillende demonstratievelden aan die gedurende drie jaar zullen worden opgevolgd. Ook de Universiteit Gent, het POVLIT Beitem en het KBIVB Tienen werken hieraan mee.

De rendementen van ploegloos boeren zijn in onze buurlanden nagenoeg vergelijkbaar met die bij ploegen. Is dat in West- en Oost-Vlaanderen ook zo? PROCLAM zocht het uit tot op de bodem.

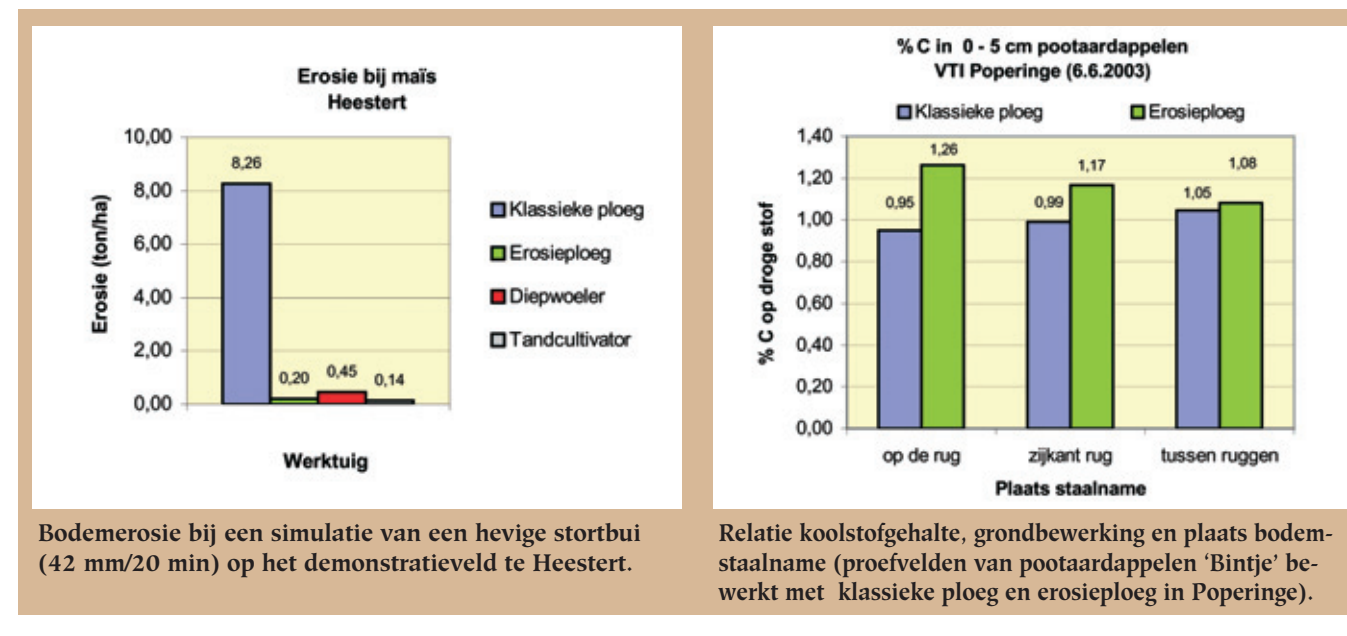
voordien reeds twee jaar niet meer kerend geploegd. De opkomst van het gewas was iets lager bij het ploegen dan bij het niet-ploegen. Het geploegde deel van het veld droogde veel vlugger uit. Er was in de bovenste bodemlaag (0 - 5 cm) duidelijk meer organisch materiaal bij de niet-kerende bewerkingen dan bij het klassiek ploegen. Ondanks de eerder beperkte helling (gemiddeld 4%) treedt er op het veld regelmatig erosie op. Na een hevige regenbui waren er veel

minder geulen waar te nemen bij de niet-kerende bodembewerkingen. Het opgemeten bodemverlies bij regenvalsimulatie was spectaculair lager bij niet-kerende bodembewerking.

Wat de gewasopbrengsten betreft (uitgedrukt in kg DS/ha) waren er bij de meeste bewerkingen geen grote verschillen waar te nemen:
- klassiek ploegen: 17.620;
- erosieploeg: 16.937;
- grondbreker: 17.046;
- tandcultivator: 13.424.

Maïs

Op een eerste veld te Heestert werd de klassieke ploeg vergeleken met een erosieploeg (vleugelscharen met rieken), een grondbreker (vleugelscharen zonder rieken) en een tandcultivator. Op dit veld werd

Bodemerosie bij een simulatie van een hevige stortbui (42 mm/20 min) op het demonstratieveld te Heestert.

Relatie koolstofgehalte, grondbewerking en plaats bodemstaalname (proefvelden van pootaardappelen 'Bintje' bewerkt met klassieke ploeg en erosieploeg in Poperinge).

Demonstratie op Evolu'Terre 2003 met een ontstoppeleg.

Evolu'Terre 2003: de eerste van een reeks

In Frankrijk is er al meer ervaring met het niet-ploegen en minimale niet-kerende bodembewerkingen, voornamelijk in de kalkgronden. Het West-Vlaamse PROCLAM organiseerde samen met zijn Franse en Waalse MESAM-partners een studiereis naar Laferté sur Aube. Een kennismaking met de 'Techniques Culturelles Simplifiées'.

Ideaal gelegen, op drie kilometer van een afrit van de autostrade A5, kende Evolu'Terre een opkomst van 2.500 geïnteresseerden. De bedoeling is dat de manifestatie jaarlijks zal doorgaan, maar telkens in een andere Franse regio. Het jaarthema was 'minimale niet-kerende bodembewerkingen en de organisatie van machineren'. Een ruim programma werd aangeboden: - demonstraties van 11 ontstoppeelaars en 11 directzaaimachines;

- een innovatiesteunpunt met getuigenissen van landbouwers;

- vijf technische ateliers: de oprichting van samenwerkingsverbanden en machineren, techniek, duurzaam bodembeheer, verkleining van oogstresten en groenbedekkers.

kalksteenlaag heel ondiep ligt en er al heel veel kalkstenen in de bouwvoor aanwezig zijn. In deze regio is er meer dan 30 jaar onderzoek op het ploegloos graan telen. In andere akkerbouwregio's in Frankrijk wordt afgestapt van het klassiek ploegen om de kosten te drukken. Redenen genoeg dus om ook na te denken over de voor- en nadelen in Vlaamse omstandigheden... Om u de trip naar Frankrijk te besparen, organiseert het Centrum voor Landbouwkundig Onder-

zoek (CLO) samen met o.a. PROCLAM een grote demonstratiedag omtrent ploegloos boeren in Kruishoutem. Tientallen machines voor niet-kerende grondbewerkingen worden er gedemonstreerd. Noteer de datum alvast in uw agenda: **8 september 2004**.

Inlichtingen :

Sofie Van Den Hende, Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu (PROCLAM) vzw.

Nog meer MESAM

gelijk te zijn, wordt een grasbufferstrook volgens de hoogtelijnen aangelegd (dwars op de helling).

Groenbedekkers

De bodem bedekt houden is de vuistregel bij bodemerosiebestrijding. Groenbedekkers zorgen voor een bodembedekking in de winter, verbeteren de bodemstructuur en zorgen voor een aanrijking van de bodem met organisch materiaal. Phacelia, voederwikken, bladrammenas, gele mosterd, zomervaver, Italiaans raaigras, luzerne en Westervolds raaigras worden deze winter vergeleken naar kostprijs, bodembedekking, bladmassa, vorstgevoeligheid en stikstofbijdrage. Daarvoor werden er proefvelden aangelegd te Kruishoutem, Lichtervelde en Loker.

Grasbufferstroken

Wat als een stortbui volgt net na het inzaaien van een gewas? Een grasbufferstrook kan er dan voor zorgen dat het afstromende water afgeremd wordt, zodat er minder sediment wordt meegevoerd en uiteindelijk in de waterlopen terecht komt. Om zo efficiënt mogelijk te zijn, wordt een grasbufferstrook volgens de hoogtelijnen aangelegd (dwars op de helling).

Grasgangen

Waar jaarlijks een diepe erosiegeul of ravijn voorkomt, is het belangrijk om de grond te stabiliseren en het water dat zich concentreert af te remmen en langzaam stroomafwaarts te geleiden. Dit kan door een grasgang in te zaaien.

Erosiepoel en dam

Opvangsystemen kunnen het afstromende water en meegevoerde sediment (tijdelijk) bergen. Het water kan dan infiltreren of verdampen, zodat het sediment kan bezinken. Indien gewenst kan dit sediment terug op het perceel gebracht worden. In de erosiepoel en op de aarden dam wordt het best gras ingezaaid.

Op een tweede veld te Lendelede werd de klassieke ploeg vergeleken met een ganzevoetcultivator. De opkomst van het gewas was 7% lager bij het niet-ploegen dan bij het ploegen. Er was in de bovenste bodemlaag duidelijk meer organisch materiaal bij het niet-ploegen. De opbrengsten bedroegen (uitgedrukt in kg DS/ha):
- klassiek ploegen: 21.076;
- ganzevoetcultivator: 19.893.

Pootaardappelen

Op een proefperceel van het VTI te Poperinge werd de klassieke ploeg vergeleken met de erosieploeg. De opkomst van de pootaardappelen was 91,5% bij de klassieke ploeg en 87,2% bij de erosieploeg. De iets lagere opkomst van de aardappelen bij de erosieploeg kan te wijten zijn aan de aanwezigte rest van atrazine van de maïsteelt ervoor. Niettegenstaande de grond duidelijk gemengd werd met de plantmachine, was er meer organisch materiaal in de bovenste 5 cm grond op de ruggen en

Opbrengst van pootaardappelen 'Bintje' met klassieke ploeg en erosieploeg in Poperinge (sept. 2003).

Teelttechniek	Opbrengst per klasse				Totaal	
	< 28 mm (kg/ha)	28 - 35 mm (kg/ha)	35 - 45 mm (kg/ha)	> 45 mm (kg/ha)	(kg/ha)	%
Erosieploeg	408	3.767	20.317	10.650	35.442	100
Klassieke ploeg	850	3.792	21.758	9.383	35.783	101

Vergelijking suikerbieten bij klassiek ploegen en erosieploeg in Poperinge.

Teelttechniek	Grondtarra	Opbrengst suikerbieten		Suiker	Rendement
	(%)	(kg/ha)	(%)	(kg/ha)	(euro/ha)
Erosieploeg	91,84	72.575	20,37	14.782	4.732
Klassieke ploeg	100	72.500	20,51	14.843	4.757

aan de zijkant van de ruggen bij de erosieploeg. Het gewas stond de eerste maanden van het groeiseizoen lager bij de erosieploeg dan bij de klassieke ploeg. Vanaf begin juli was er geen verschil meer te zien in hoogte van het gewas bij de twee verschillende grondbewerkingen. De totale opbrengst was vergelijkbaar, maar bij de erosieploeg waren er meer grotere aardappelen.

Suikerbieten

Deze proef gebeurde eveneens op een perceel van het VTI te Poperinge. Het klassieke ploegen werd er vergeleken met de erosieploeg. De opkomst was iets kleiner bij de erosieploeg dan bij de klassieke ploeg. De totale opbrengst was vergelijkbaar. De erosieploeg gaf minder grondtarra.

Inlichtingen :

Sofie Van Den Hende, PROCLAM vzw, Ieperseweg 87, 8800 Beitem, tel. 051-26 14 45, e-mail: sofie.vandenhende@west-vlaanderen.be, websites : www.proclam.be www.mesam.be www.west-vlaanderen.be/erosie

Principeaanvraag erosiebestrijdingswerken

Wat hoort thuis in het 'concept van de werken'?

De afdeling Land moet de principeaanvragen voor opname in het investeringsprogramma rangschikken volgens objectieve criteria. Daarvoor heeft zij een minimum aan (kwantitatieve) gegevens nodig omtrent het project, die soms in het dossier ontbreken. Graag zetten we dit even op een rijtje, zodat u in 2004 een 'perfecte' principeaanvraag kunt indienen en u van ons géén telefoontje hoeft te verwachten:

- op een topografische kaart (met zichtbare hoogtelijnen):
 - aanduiding van het knelpunt modderoverlast
 - afbakening van het volledige (voor het knelpunt relevante) afstromingsgebied

- aanduiding van de voorgestelde maatregelen op perceelsniveau (landbouwgebruikspercelen);
- kwantitatieve gegevens:
 - de oppervlakte van het stroomgebied
 - de oppervlakte van elke maatregel (bv. grasbufferstrook, bufferbekken, houtkant, erosiepoel, gracht...).

Ook de kosten voor de grondinname worden soms onvolledig ingeschat. Bijvoorbeeld, bij het vestigen van een recht van opstal krijgt de eigenaar een eenmalige vergoeding, terwijl de gebruiker recht heeft op een jaarlijkse vergoeding gedurende 20 jaar.

Een eigen kijk op bodemerosie

Leon Cloet en zijn echtgenote baten een gemengd landbouwbedrijf uit in het hoogst gelegen gedeelte van Oudenaarde. Vanuit hun hoeve hebben ze een panoramisch zicht over de Scheldevallei. Naast het houden van rundvee, worden o.a. aardappelen, bieten, tarwe, haver en maïs geteeld. We hadden een boeiend gesprek met Leon Cloet over de grote verantwoordelijkheid van de landbouwer voor de bodem.

Hoe kijk je aan tegen het erosieprobleem in de akkerbouw?

Reeds lang ben ik bewust van het erosieprobleem waarbij de goede bovengrond afspoelt, maar ook van de problemen met de bodemstructuur, met bodemschimmels en met het toenemend onkruid. Ik woon hier afgelegen en omdat mijn akkerland hoger ligt dan de weg naar de boerderij hadden we veel slijk op de weg, en altijd een vuile auto. Samen met mijn zoon die in Wallonië woont en ook met dergelijke problemen kampt, hebben we dat zo goed mogelijk opgelost.

Welke zijn volgens jou de grote boosdoeners?

Men kan zeer veel schade aanrichten, denk maar aan steeds zwaardere tractoren, dieper ploegen, zwaardere rotoreggen, freesmachines, steeds zwaardere machines om aardappelen, bieten, cichorei en groenten te planten, zaaien en oogsten, zwaarder transportmaterieel bij het hakselen en dorsen van maïs. Dat zijn allemaal werken die in natte jaren de structuur vernietigen. Voorts ook teeltrotaties met teelten die steeds in het najaar worden geoogst, en het verlies aan organisch materiaal.

Wat zijn je ervaringen met niet-ploegen?

Enkele jaren terug wilden we tarwe zaaien zonder ploegen om zo het probleem met aardappelopslag te verminderen. Daarom heb ik een ganzevoetcultivator aangekocht. Dat had het voordeel goed de wortelontkruiden te bestrijden, en de stalmest en andere organische stoffen worden goed met de bodem vermengd. Het resultaat was een uitstekend zaaibed voor maïs en graangewassen. Dat was voor mij het begin van niet-ploegen. Al spoedig bleek dat de organische stoffen beter verteerden en dat de teelten met minder stikstof evengoed waren. De opkomst was goed en de opbrengst was gelijk met geploegde percelen.

Verleden jaar heb ik ook bieten en aardappelen geteeld zonder ploegen. Voor de rotoeg heb ik 6 beitels geplaatst die de grond 15 à 20 cm diep loswerkten. Ook hier was de opbrengst hetzelfde. Bij niet-ploegen moet men vooral de binnenranden van het perceel pemenvrij trachten te houden door afrijden met de ploeg of doodspuiten met glyfosaat. Tenslotte nog een tip: na het oogsten in het najaar van aardappelen, bieten en maïs, bewerk ik de

bodem 15 à 20 cm diep met een cultivator met maximum 7 beitels op 3 m breedte.

Ben je een groot voorstander van groenbedekkers?

Nu ik meer granen in mijn teeltplan heb opgenomen, gebruik ik minder groenbedekkers. Engels raaigras met klaver wordt toch ingezaaid om hellende percelen zo weinig mogelijk onbedekt bloot te stellen aan de eroderende werking van de neerslag. Het hooi en voordroogkuilgras gebruik ik voor de runderen. Als boer heb je een grote verantwoordelijkheid om het verlies van vruchtbare landbouwgrond te beperken.

Om die reden heeft mijn zoon naast luzerne, klaver en voederwikke ook groenbedekkers in zijn teeltplan opgenomen en minder maïs.

Hoe evalueer je de mogelijke erosiebestrijdingsmaatregelen?

De technische maatregelen die de bodemstructuur verbeteren zijn zeker welkom. Een vergoeding bij de aanschaf van een mulchzaamachine en subsidies voor het stimuleren van niet-kerende bodembewerking en het niet-ploegen via beheerovereenkomsten vind ik heel positief. Maar premies voor het aanleggen van grasbuffers,

grasgangen in het midden van het perceel en erosiepoelen met dammen zijn volgens mij veeleer 'symptoom-bestrijdingsmaatregelen'. Dergelijke maatregelen hebben slechts zin als ook het bodemverlies op het perceel wordt aangepakt door een aangepaste teeltrotatie en een niet-kerende bodembewerking.

Wil u ook uw eigen mening kwijt over bodemerosie? Neem dan contact met de afdeling Land (tel. 02-553 21 86).

We houden een plaatsje vrij voor u in onze volgende infokrant.

Erosiebestrijding op voorbeeldbedrijf

In oktober 2002 startte de bestendige deputatie van de provincie Vlaams-Brabant een project 'duurzame landbouw' met een looptijd van drie jaar. Het doel is landbouwers te overtuigen om ook zonder dwingende maatregelen, spontaan goede landbouwpraktijken toe te passen.

Die doelstelling wordt gerealiseerd via een voorbeeldbedrijf, waar een aantal technieken van duurzame landbouw onder praktijkomstandigheden worden toegepast. Omdat Vlaams-Brabant een provincie is met veel erosieproblemen - 40 van de 65 gemeenten zijn rood of oranje gekleurd op de erosiekaart - gaat de meeste aandacht naar erosiebestrijding.

Bij de keuze van het voorbeeldbedrijf werden door de provincie een aantal criteria vooropgesteld. Zo moest het gaan om een akkerbouwbedrijf dat minimum 50 ha bewerkt, waarvan minstens 5 ha gelegen is in een erosiegevoelig gebied met een hellingsgraad van 5 % of meer. Daarnaast moet het bedrijf bereid zijn om op minstens 25 ha de bewerking, de bemesting en het bestrijdingsmiddelengebruik af te stemmen op de richtlijnen van de werkgroep 'duurzame landbouw' die het project begeleidt.

Na vergelijking werd het akkerbouwbedrijf van Christian Dirick in Walshoutem (Landen) als voorbeeldbedrijf gekozen. Het bedrijf is gelegen in Brabants Haspengouw en heeft

een oppervlakte van 150 ha met een teeltrotatie van bieten, tarwe, bonen (voorjaar) met spinazie (najaar), wortelen, witloof en vlas. Het bedrijf maakt ook deel uit van een machinerie: een samenwerkingsverband met een 6-tal akkerbouwbedrijven uit de omgeving voor het gebruik van landbouwmachines.

In het eerste werkjaar werd vooreerst een bodemstaal van het demonstratieperceel (totaal 24 ha) genomen om de evolutie van de voedingstoestand van de bodem gedurende de looptijd van het project te kunnen opvolgen. Als vergelijkingsproef werd na de oogst van de winterterwe een deel van het perceel ingezaaid met verschillende groenbedekkers (haver, mosterd, phacelia) en een deel zaaiklaar gelegd zonder inzaai van groenbedekker, telkens in een afwisseling van fijn en grof zaaibed.

Op een deel van het perceel worden in 2004 de bieten ingezaaid na een bewerking met een diepwoeler en op een ander deel na gewoon ploegen. Dit jaar zal er ook onderzoek gebeuren naar het voorkomen van erosie bij de teelt van witloof (aanleg

dammetjes dwars op de ruggen). Onderaan het perceel komt een grasbufferstrook van 5 m om de modder die toch nog afspoelt op te vangen, en langs de andere zijde van het perceel wordt een grasstrook van 2 m breed aangelegd om de waardevolle houtkant te beschermen en een ecologische meerwaarde te geven aan het landbouwperceel. Op de demodagen zullen verschillende types grondbewerkingen worden gedemonstreerd.

Naast erosiebestrijding is er op het voorbeeldbedrijf ook aandacht voor andere aspecten van duurzame landbouw, zoals o.a. technieken voor reductie van bestrijdingsmiddelen, rationeel energiegebruik en duurzaam waterbeheer. Een bezoek aan één van de demodagen is dus zeker een aanrader.

Inlichtingen :

Provincie Vlaams-Brabant, Willy Vandenberg, dienst Landbouw, e-mail: wvdbergh@vl-brabant.be, tel. 016-26 72 97 en Dirk Buysse, dienst Leefmilieu, e-mail: dbuysse@vl-brabant.be, tel. 016-26 72 80.

Colofon

Samenstelling en redactie:

Afdeling Land

Werkten verder mee aan dit nummer:

Dirk Buysse, Pieter Cabus, Johan Desmet, Marnix De Vrieze, Norbert Leyman, Johan Mahieu, Wouter Schiettecatte, Martien Swerts, Liesbeth Vandekerckhove, Willy Vandenberg, Sofie Van Den Hende, Thomas Van Hoestenbergh en Mieke Verelst.

Fotografie:

Onderzoeksgroep Landelijk Waterbeheer (IN), Provincie Vlaams-Brabant, Sofie Van Den Hende

Verantwoordelijke uitgever:

Jean-Pierre Heirman
Directeur-generaal
AMINAL
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 Brussel

Lay-out en druk:

Geers Offset nv, Oostakker

Oplage:

3.000 exemplaren op milieuvriendelijk papier

De infokrant kan gratis ontvangen worden na aanvraag bij de Vlaamse Infolijn (tel. 0800-3 02 01 of via www.vlaanderen.be) of bij afdeling Land

Meer informatie:

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Land
Wetstraat 34-36
1040 Brussel
Tel.: 02-553 21 86
Fax: 02-553 21 85
E-mail: land@lin.vlaanderen.be

De afdeling Land maakt deel uit van de administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL)